

ASPECTE TEORETICO-METODOLOGICE ALE FORMĂRII COMPETENȚELOR DE COMUNICARE A ELEVILOR LA LECȚIA DE LIMBA STRĂINĂ

DOI: 10.5281/zenodo.3519795
CZU: 373.015:811

Doctor în pedagogie,
conferențiar universitar **Aliona AFANAS**
Institutul de Științe ale Educației

ASPECTS THÉORIQUES ET MÉTHODOLOGIQUES DE LA FORMATION DES COMPÉTENCES DE COMMUNICATION DES ÉLÈVES EN LANGUE ÉTRANGÈRE

Résumé: Le développement du curriculum disciplinaire est basé sur plusieurs documents normatifs nationaux et internationaux, ce qui a rendu nécessaire sa révision. Le curriculum de la discipline la Langue Étrangère est axé sur les compétences et les finalités, sur le produit ou sur les acquisitions finales du processus d'enseignement, d'apprentissage et d'évaluation. Ainsi, le curriculum de Langue Étrangère présente un ensemble de compétences corrélées au niveau international.

Les compétences spécifiques du curriculum de la discipline des langues étrangères sont élaborées sur la base du Cadre Européen Commun de Référence pour les Langues: la compétence linguistique, la compétence sociolinguistique, la compétence pragmatique et la compétence (pluri/inter)culturelle, formées par les unités d'apprentissage et représentées au fil de la scolarité.

Mots clés: compétences spécifiques, élève, enseignant, curriculum, langue étrangère.

Rezumat: Curriculumul la limba străină are la bază mai multe documente normative naționale și internaționale, axat pe competențe și finalități, pe produs sau pe achizițiile finale ale procesului de predare – învățare - evaluare. Acesta reprezintă un ansamblu de competențe specifice, corelate la nivel de țară și elaborate în baza Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi: competența lingvistică, competența sociolingvistică, competența pragmatică și competența (pluri/inter)culturală, formate prin unități de învățare și reprezentate pe parcursul școlarității.

Cuvintele-cheie: competențe specifice, elev, profesor, curriculum, limba străină, competența lingvistică, competența sociolingvistică, competența pragmatică, competență (pluri/inter)culturală.

Transformările din educație la nivel european au necesitat revizuirea curriculumului la disciplina *Limba Străină* în Republica Moldova, având la bază mai multe documente normative naționale și internaționale, elaborate în perioada 2010 - 2018: Strategia sectorială „Educația 2020” (2014), Codul Educației al Republicii Moldova (2014), Cadrul de Referință al Curriculumului Național (2017), Standardele de eficiență a învățării limbilor străine în învățământul preuniversitar din Republica Moldova (2011), Evaluarea Curriculumului Național în învățământul general (2018), Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi, Volumul complementar (2018) etc.

În literatura de specialitate sunt evidențiate mai multe premise cu privire la dezvoltarea Curriculumului la Limba Străină (CLS) pentru învățământul general. Aici ne referim la proiectarea unui set unitar de competențe specifice CLS din perspectiva modelului comunicativ-funcțional și acțional de predare-învățare-evaluare la toate treptele de școlaritate; corelarea competențelor specifice cu unitățile de competențe; corelarea unităților de competențe cu diferite forme de prezentare a unităților de conținut (module tematice, acte sau elemente noi de limbaj) și cu diverse activități de învățare și produse școlare recomandate; proiectarea conținuturilor lingvistice

în paralel pe clase pentru a asigura vizibilitatea, claritatea, progresia și continuitatea curriculară, la gimnaziu și liceu prezentate în limba străină studiată; corelarea conținuturilor lingvistice cu cele de la limba română sau limba de instruire, astfel asigurându-se transdisciplinaritatea tematică la nivel de arie curriculară *Limbă și Comunicare*; corespunderea mai multor conținuturi unei competențe specifice disciplinei; corelarea treptată și permanentă a tipurilor de competențe formate cu nivelurile de performanță ale Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi (CECRL. Volumul complementar); asigurarea unui demers didactic personalizat, instrumentul acestuia fiind unitatea de învățare etc. [8, p. 82].

Cadrul de Referință al Curriculumului Național (CRCN) prevede mai multe repere conceptuale și metodologice ca elemente de bază ale elaborării și implementării unui curriculum disciplinar. Astfel, CLS este o parte componentă a curriculumului național și reprezintă „un sistem de concepte, activități, produse și finalități” [8, p. 7], capabil să asigure funcționalitatea disciplinei *Limba Străină* la treptele de învățământ primar, gimnazial și liceal.

În viziunea actuală, curriculumul reprezintă o filosofie a educației, o teorie, o metodologie, un

sistem, a cărui funcționalitate este asigurată de procesul educațional.

Cercetătorul Philippe Jonnaert, profesor titular la Universitatea din Québec, menționează că o competență se definește printr-un context, printr-o persoană sau printr-un grup de persoane, prin experiențe trăite anterior de o persoană, printr-o situație, o acțiune, prin resursele utilizate pentru dezvoltarea competenței și rezultatele obținute, transformările observate la persoanele în cauză. [1, p. 17]. În literatura de specialitate este analizat conceptul de competență acțional-situațională, unde se abordează centrarea pe situație, axându-se pe finalități formate în baza competențelor. Acesta este unul dintre conceptele-cheie, în baza cărora au fost formulate competențele specifice ale curriculumului la disciplina *Limba Străină*, ediția 2019.

Conceptul de competență vizează trei logici: logica acțiunii în situație, logica curriculară și logica învățării, fiecare dintre acestea fiind complementare una cu cealaltă (figura 1). Logica acțiunii și logica învățării definesc noțiunea de competență, iar logica curriculară reprezintă traseul ce trebuie să se realizeze în cadrul formărilor și în sălile de clasă. Logica acțiunii în situație fundamentează

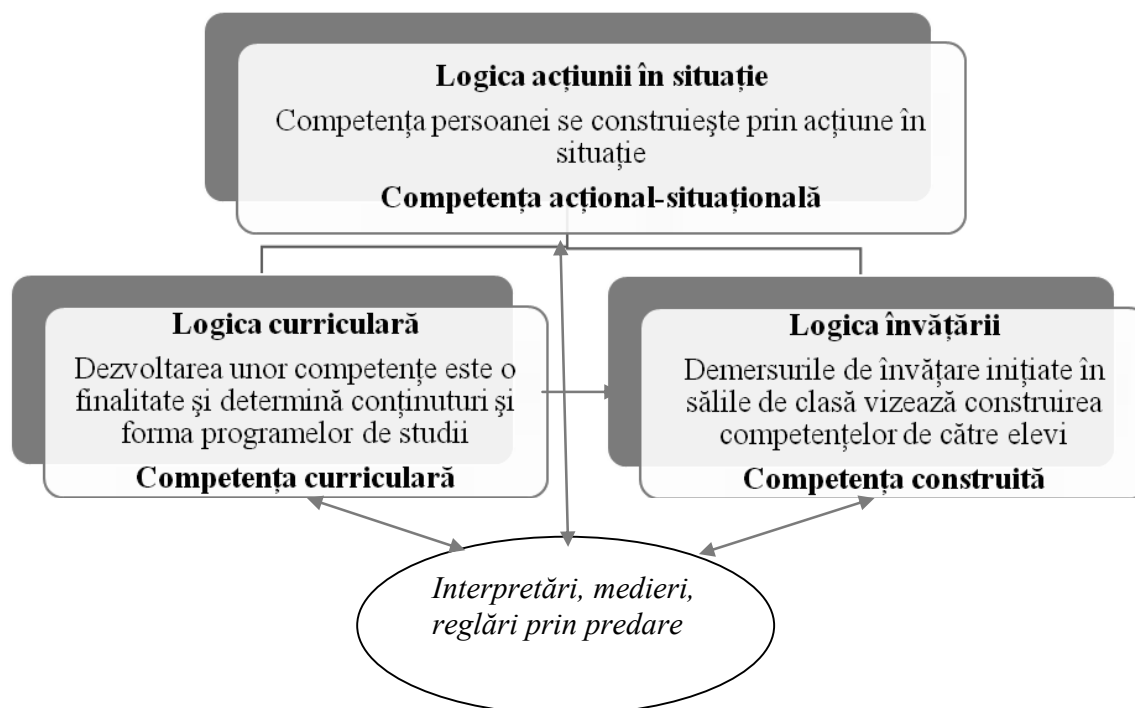

Figura 1. Ancorajul logic al competenței [9, p. 85]

ză celelalte două componente: logica curriculară și logica învățării. Formarea / dezvoltarea unor competențe ale elevilor are loc în acțiune, plasarea în context a conținuturilor tematice în situații care obțin un sens pentru elevi [9, p. 83 -85].

Curriculumul la limba străină 2019 oferă următoarea taxonomie a competențelor: *competențele-cheie* propuse în Codul Educației al Republicii Moldova, art.11, alineatul (2) [5]; *competențele specifice* ale curriculumului de limba străină, 2019: competența lingvistică, competența socio-lingvistică, competența pragmatică și competența (pluri/inter)culturală [6, 7]. Competențele *specifice* reprezintă sisteme integrate de cunoștințe, abilități, valori și atitudini, propuse spre a fi create și dezvoltate la fiecare disciplină de studiu, pe întreaga perioadă de școlarizare – din momentul în care elevul intră în sistemul educațional și până când își încheie parcursul școlar. Reieșind din modul de manifestare a competenței ca finalitate, aceasta poate include următoarele componente: acțiune / activitate reprezentată printr-un verb; indicator al timpului de finalitate (cunoaștere, aplicare, integrare / transfer); aspectul condițional al finalității (domeniul, disciplină, subiectul); indicator general privind nivelul de realizare a acțiunii sau a produsului în contextul dat de învățare [4, p. 17]. Spre exemplu: competența specifică la limba străină: construcția *competenței (pluri/inter)culturală* în învățământul primar, gimnazial și liceal, prezentată prin componente în progresie (a se vedea tabelul 1).

În tabelul 1, este reprezentată competența (pluri/inter)culturală în progresie la toate treptele de școlaritate după componentele care indică o

acțiune/activitate: apreciere (primar), apropiere (gimnaziu) și integrare (liceu). Selectarea verbului s-a proiectat taxonomic, după Bloom: înțelegere și cunoaștere, aplicare și operare, integrare și transfer. A doua componentă este subiectul ca indicator al timpului de finalitate reprezentat de elemente specifice (primar și gimnaziu), și trăsături specifice (liceu), toate fiind în progresie de la o treaptă de școlaritate la alta. A treia componentă reprezintă contextele de comunicare interculturală, care se referă la nivelul/norma sau modalitatea realizării acțiunii/activității. Contextele sunt prezentate în progresie prin unitățile de competențe, contextele tematice, activitățile și produsele de învățare recomandate în progresie pe clase.

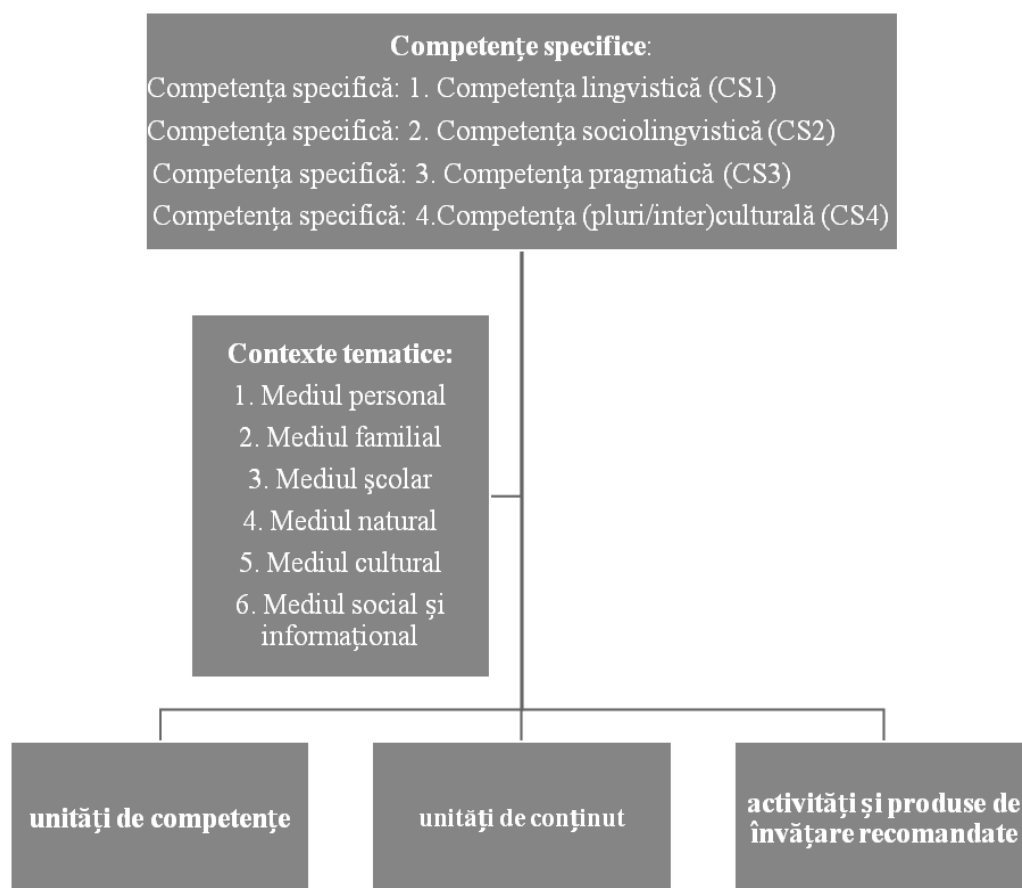
Elementul de noutate în formularea competenței specifice îl reprezintă componenta *valori și atitudini*, care se regăsește în partea finală a competențelor specifice. Acestea, la rândul lor, sunt formulate în progresie, axându-se pe particularitățile de vârstă ale elevului: în învățământul primar - „exprimând interes și respect pentru *valorile altei culturi*” [8]; în învățământul gimnazial - „manifestând deschidere și motivație pentru *dialog intercultural*” [6]; în învățământul liceal - „exprimând empatie / toleranță și acceptare a *diversității culturale*” [7].

Figura 2 reprezintă unitatea de învățare definitivată în *Curriculumul la limba străină 2019, gimnaziu și liceu*, componentele acesteia și conexiunile între ele.

Unitatea de învățare este alcătuită din competențele specifice, contextele tematice, unitățile de competențe, unitățile de conținut, activitățile și produsele de învățare recomandate. Unitățile de

Tabelul 1. Competența (pluri/inter)culturală la LS (primar, gimnaziu, liceu) [6, 7, 8]

Verb: acțiune/ activitate	Domeniul/ disciplina/ subiectul	Nivelul/ modalitate/ norma	Context, rezultat
aprecierea	elemente specifice	cultura limbii străine studiate	exprimarea interesului și respectului pentru valorile altei culturi
apropierea	elemente specifice	cultura țărilor limbii străine studiate	manifestarea deschiderii și motivației pentru dialog intercultural
integrarea	trăsături specifice	cultura studiată în contexte de comunicare interculturală	exprimarea empatiei/ toleranței și acceptarea diversității culturale

Figura 2. Unitatea de învățare în Curriculumul de limba străină 2019, gimnaziu și liceu
 [p. 5; 7, p. 6]

competențe sunt formulate pentru fiecare competență specifică, la fiecare clasă în progresie până la sfârșitul treptei de școlaritate. De asemenea, unitățile de competențe sunt formulate taxonomic în cadrul fiecărei unități de învățare / unități de conținuturi, corelează pe orizontală cu unitățile de conținut, activitățile și produsele de învățare recomandate. Unitățile de competențe derivă din competențele specifice disciplinei și contribuie în cea mai mare măsură la formarea uneia sau mai multor competențe specifice. Unitățile de competențe sunt formulate în baza a patru tipuri de activități; *receptarea, producerea, interacțiunea și medierea.*

Elementul de noutate îl reprezintă medierea, ce are o pondere substanțială în volumul complementar al CECRL. În CECRL accentul se pune pe cele două concepte-cheie ale medierii care sunt *construirea sensului în interacțiune și trecerea de la nivelul individual la nivelul social* în învățarea limbilor străine, în principal prin proiectarea ele-

vului ca actor social. Astfel, la sfârșitul ciclului gimnazial, elevul trebuie să atingă nivelul A2+ al tuturor competențelor specifice, conform CECRL (volumul complementar), iar la sfârșitul ciclului liceal elevul trebuie să atingă nivelul B1+ al tuturor competențelor specifice conform CECRL (volumul complementar) [3].

În *concluzie*, menționez că revizuirea *Curriculumului la limba străină 2019, gimnaziu și liceu* a fost necesară prin racordarea la noile politici educaționale și curriculare la nivel național și internațional. Contextele tematice sunt prezentate prin șase medii, fiind corelate cu particularitățile de vârstă ale elevilor și actualizate la nivel de clase și în progresie, conform nevoilor actuale ale copiilor și cerințelor curriculumului din prezent. *Competențele elevilor* se racordează la taxonomia de abilități și nivelurile de performanță lingvistică, conform *Volumului complementar al CECRL (2018)*.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Afanas A., *Metodologia dezvoltării competenței de comunicare a elevilor în limba străină. Monografie*. Chișinău, Print Caro, 2013. 174 p.
2. *Cadre européen commun de référence pour les langues: apprendre, enseigner, évaluer. Conseil de l'Europe / Les Éditions Didier*, Paris 2001. 196 p.
3. *Cadre européen commun de référence pour les langues: apprendre, enseigner, évaluer. Volume complémentaire avec de nouveaux descripteurs*, 2018. 254 p.
4. *Cadrul de Referință a Curriculumului Național*, Chișinău, 2017. 74 p.
5. *Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17.07.2014, Monitorul Oficial nr.319-324/634 din 24.10.2014*.
6. Guțu I., Munca-Aftenev D., Afanas A. ș.a., *Curriculum Național. Aria Curriculară Limbă și Comunicare. Disciplina Limba Străină, clasele V – IX. Ghid de implementare a curriculumului disciplinar*, Chișinău, 2019. 151 p. (Aprobat la Consiliul Național pentru Curriculum (Proces verbal nr.22 din 05.07.2019))
7. Guțu I., Munca-Aftenev D., Afanas A. ș.a., *Curriculum Național. Aria Curriculară Limbă și Comunicare. Disciplina Limba Străină, clasele X – XII. Ghid de implementare a curriculumului disciplinar*, Chișinău, 2019. 117 p. (Aprobat la Consiliul Național pentru Curriculum (Proces verbal nr.22 din 05.07.2019))
8. Guțu I., Munca-Aftenev D., Guțu S. ș.a., *Limba străină I: Învățământul primar: Curriculum național. Ghid de implementare a curriculumului disciplinar*; coord. naț.: Angela Cutasevici [et al.]; experți-coord. naț.: Ludmila Ursu [ș.a.]; Min. Educației, Culturii și Cercetării al Rep. Moldova. Chișinău: Lyceum, 2018 (F.E.-P. *Tipografia Centrală*), 124 p.
9. Jonnaert Ph., Ettayebi M., Defise R., *Curriculum și competențe: un cadru operațional*, Cluj-Napoca: Editura ASCR, 2010, 121 p.